

Aan het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Aan het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Heythuysen, 28-12-2009

Betreft: verzoeken tot handelen met betrekking tot reconstructie, IV en MER

Geachte ministers Klink en Verburg,

In toenemende mate ontstaat er maatschappelijk verzet tegen de ontwikkeling van megaveehouderijen c.q. vee-industrieën op het platteland. De reconstructiewet, oorspronkelijk bedoeld om de vee-industrie te bundelen op daarvoor geschikte gebieden, is door de wijze waarop de diverse plattelandsgemeentes en de agrarische sector daar inhoud aan geven, als volstrekt mislukt te beschouwen. Zelfs binnen verwevinggebieden ontstaan, zoals wij in deze brief duidelijk zullen maken, onbedoeld, ongepland en onbeheerst LOG's. Het moge duidelijk zijn dat dit niet alleen nooit de bedoeling van de reconstructiewet geweest kan zijn, maar dat daarmee de problematiek van de vee-industrie en de mogelijke gevaren voor de volksgezondheid plattelandsbreed toenemen.

In het afgelopen jaar hebben wij in de gemeente Leudal in Midden-Limburg de Stichting Gezonde Woonomgeving Leudal opgericht. Deze Stichting richt zich op het bestrijden van megaveehouderijen in niet daarvoor geschikte gebieden en het ondersteunen van klein- en middenbedrijf in de agrarische sector.

De bij deze Stichting aangesloten belangengroep van omwonenden wordt geconfronteerd met een gemeentebestuur waardoor in alle verwevinggebieden in de gemeente bouwblokken van 3 ha met een bebouwing van 12 meter hoogte is toegestaan. Aangezien er geen limiet gesteld wordt aan het aantal dieren en het aantal bedrijven binnen één gebied, betekent dit voor deze omwonenden dat op nauwelijks één vierkante kilometer (verwevingsgebied) binnenkort ca 1.000.000 dieren gehouden worden. Het betreft ca 800.000 stuks pluimvee, 3000 geiten (op termijn 7000) en 1600 zeugen met 16000 biggen. Daarnaast nog 10 tot 20 kleinere veehouderijen met varkens en koeien. Ongeveer de helft van deze dierenpopulatie is al gerealiseerd en voor de rest zijn vergunningen verleend en stallen al in aanbouw, zodat uiterlijk 2010 de grens van 1.000.000 gepasseerd zal zijn.

Wij hechten er aan te melden dat onze Stichting niet tegen boeren of de agrarische sector is; in tegendeel een aantal kleinere boeren hebben zich zelfs bij onze Stichting aangesloten. Wij zijn tegen de aantasting van het bestaansrecht van "echte boeren" (dat zijn geen vee-industriëlen) en van het leefmilieu op het platteland.

De Reconstructiewet blijkt volkomen in haar oorspronkelijke bedoelingen te falen, de mega-vee-industrie verspreidt zich over het gehele platteland en leidt tot een failliet van de sector en tot het ontwikkelen van ernstige gevaren voor de volksgezondheid.

Onze Stichting stelt zich op het standpunt dat de grootschalige veehouderij in Nederland, mede getuigd op de bevolkingsdichtheid, zeer grote risico's met zich meebrengt, niet duurzaam is, ons woon- en leefklimaat bedreigt, macro-economisch met meer kosten gepaard gaat dan dat er opbrengsten tegenover staan.

Weliswaar zorgt de agrarische sector voor ca 10% van de export; echter, wat zijn de kosten? In de afgelopen 10 jaar minstens 3 grootschalige ontruimingingen met veel vergoedingen en kosten; gezondheidszorgeffecten zoals MRSA bestrijding, toenemende allergieën, longklachten, Q-koortspatiënten enz.. Om nog niet te spreken van de griepvirusgevaren!

Een toenemend aantal burgerinitiatieven en maatschappelijke organisaties keert zich tegen de enorme schaalvergroting in de Nederlandse veehouderij; noodgedwongen, vanwege dagelijkse overlast, gezondheidsklachten, verslechterend leefmilieu of, in het geval van kleinschalige boeren, in reactie op de bedreiging van hun bestaansrecht. Het gaat daarbij in het algemeen dus niet om organisaties die activistisch strijden voor dierenrechten, klimaat of milieu. Het betreft plattelandsbewoners in het buitengebied die bedreigd worden in hun woonklimaat en boerenfamiliebedrijven of kleine ondernemers in de toeristische sector die worstelen met hun bestaansrecht. Maar ook burgers in de kleine dorpskernen die zich bedreigd voelen omdat ze in hun “achtertuinen” grote veefabrieken zien verrijzen en er niet meer op kunnen vertrouwen dat daarmee niet ook hun gezondheid wordt bedreigd. Wat dat betreft heeft het beleid rondom de Q- koorts het vertrouwen van de burger in het handelen van de overheid ernstig aangetast.

In toenemende mate ervaart de burger dat grootschalige vee-industrie niet alleen het bestaan van kleine boeren bedreigt, maar dat daardoor ons gehele platteland verziekt wordt en de volksgezondheid zeer ernstig bedreigd wordt. Het gaat daarbij niet alleen om de uitstoot van ammoniak, maar vooral ook om de zeer grote uitstoot van fijnstof, met alle daarin aanwezige schadelijke stoffen, de enorme toename van geurhinder, vliegenoverlast, geluidshinder, horizonvervuiling en verkeersonveiligheid.

De effecten voor het milieu worden,- zij het slechts middels theoretische rekenmodellen en zonder de cumulatieve-effecten mee te nemen,- min of meer meegewogen in de besluitvorming over de vestiging van vee-industrie. Echter, de gevolgen voor het voortbestaan van een leefbaar platteland, voor de volksgezondheid, het toerisme en het midden- en kleinbedrijf in de agrarische sector worden op geen enkele manier meegewogen in het beleid.

Leidend zijn de belangen van de grootvee-industrieel, gesteund door multinationals. Economische belangen, of beter gezegd, veronderstelde economische belangen: immers baten en kosten zijn nooit tegen elkaar afgezet.

Het huisvesten van grootschalige kippen- en varkenshouderijen op één bedrijf en zelfs op een afstand van minder dan 2 km van elkaar, wordt door het RIVM als een groot risico voor de volksgezondheid gezien. De ontwikkeling van gevaarlijke, epidemische en nauwelijks te bestrijden griepvirussen acht het RIVM bepaald niet denkbeeldig. **Door het, in ons zeer dichtbevolkte land, bestaan van het huisvesten van honderdduizenden kippen en varkens dicht opeen, ontstaat er een tikkende tijdbom in onze achtertuinen.**

Kennelijk hecht u als Rijksoverheid weinig waarde aan het oordeel van het RIVM; beleid op dit gebied ontbreekt immers ten enenmale. In Horst aan de Maas (Grubbenvorst), worden in een groot landbouwontwikkelingsgebied, niet erg ver van de woonkernen, enorme aantallen varkens en kippen in hetzelfde LOG en op korte afstand van elkaar gehuisvest.

In ons woongebied, ca één vierkante kilometer; - niet als Landbouwontwikkelingsgebied maar als verwevingsgebied aangewezen, - ontstaat dus nu onbedoeld en ongecontroleerd een LOG waarbij eveneens varkens en kippen dicht bijeen en zelfs op één bedrijf worden gehuisvest. De dichtstbijzijnde woning ligt op 250 meter, ons buurthuis op 300 meter, de dichtstbijzijnde kern 2000 meter en het dichtstbijzijnde natuurgebied op nog geen 1000 meter.

In de afgelopen tijd hebben organisaties zoals wij zich steeds meer verdiept in de gevolgen van de reconstructiewet en de ontwikkeling van de intensieve veeteelt en daar word je bepaald niet vrolijk van. Bovendien ondervinden we de hinder dagelijks en worden we noodgedwongen ervaringsdeskundigen. Voortdurend hebben wij bij onze bestuurders onze zorgen geuit. Organisaties als Behoud de Parel hebben naast Gemeentelijke ook Provinciale bestuurders op de risico's geattendeerd.

Op alle bestuurlijke niveaus, gemeentelijk, provinciaal en landelijk worden bezwaren en zorgen steeds afgewezen en bestempeld als bangmakerij. Ondertussen wordt steeds duidelijk dat de zorgen over de ontwikkelingen terecht waren en zijn.

Als gevolg van de Reconstructiewet zijn er door de provincies reconstructieplannen opgesteld. In Provincies met veel zandgronden, zoals de onze, waar al een ernstig mestoverschot is, neemt de intensieve veehouderij steeds verder toe. Het gaat daarbij eerder in de richting van miljoenen stuks vee dan duizenden. Hoewel er grofweg genomen drie gebiedstypen zijn ontstaan: extensiverings-, verwevings- en landbouwontwikkelingsgebieden, waarbij het de bedoeling was dat intensieve veehouderij zich in de zgn. LOG's zou concentreren, zie je dat thans de intensieve veehouderij zich over het gehele platteland aan het verspreiden is. Er wordt vooral gekeken naar ontwikkelingsmogelijkheden voor de sector en, hoewel met minimale afstanden, naar een zonering van de natuur. Het belang van de volksgezondheid en de effecten van de IV hierop zijn en worden op geen enkel bestuurlijk niveau afgewogen.

De punten van kritiek ten aanzien van de concrete uitvoering van de reconstructie en de intensieve veeteelt vinden steeds meer gehoor onder de inwoners van Noord- en Midden-Limburg. Merkbaar is dat veel burgers slecht geïnformeerd zijn en schrikken als ze horen welke ontwikkelingen er in hun directe omgeving plaatsvinden. Datzelfde geldt voor huisartsen. De aantasting van het landschap, natuur, leefbaarheid en de gezondheidsrisico's voor mensen wordt als een concrete en toenemende ernstige bedreiging ervaren. Maar de overheden lopen achter deze maatschappelijke feiten aan en zijn kennelijk doof en blind voor de protesten van de eigen bevolking.

Een groot punt van zorg bij de Stichting Gezonde Woonomgeving Leudal betreft ook de bedreiging van de boerenstand zelf en daarmee de ondergang van het platteland. Door de opkomst van megabedrijven, al dan niet voorzien van het propaganda-etiketje "innovatief en duurzaam", worden de agrarische familiebedrijven met een kleinere omvang in hun bestaan bedreigd. De agrarische sector gaat op deze manier failliet! De vlucht naar voren in de vorm van megabedrijven zal slechts leiden tot een snellere dood van de sector, in plaats van een betere "concurrentiepositie" in de wereldconomie. Daarbij worden alternatieven, zoals kleinschalige productie voor de regio, nagenoeg onmogelijk. In de eigen directe omgeving hebben we legio voorbeelden van boeren(familie)bedrijven, die hun hoofd niet boven water kunnen houden, omdat:

- a. de prijzen door de grootschaligheid sterk gedrukt worden;
- b. grote bedrijven voor milieu-investeringen subsidies krijgen, waar zij als gevolg van kleinschaligheid geen recht op hebben, (zij moeten wel aan de eisen voldoen, maar alles uit eigen zak betalen);
- c. door de Rabobank krediet geweigerd wordt tenzij ze gigantisch opschalen;
- d. zij door hun eigen LLTB in de steek gelaten worden.

Dit alles omdat de grootschalige veehouderij (gefinancierd door wereldbedrijven op het gebied van de veevoeder, eierhandel en vlees) inmiddels alle belangrijke posities binnen belangenorganisaties en ook belangrijke kredietverstrekkers zoals de Rabobank bezetten. De kleine boer en de burger staat machteloos ten opzichte van dit machtsblok(mis)gebruik.

Het moge duidelijk zijn dat het reconstructiebeleid en het beleid inzake intensieve veehouderij grote maatschappelijke onrust veroorzaakt en in toenemende mate zal veroorzaken. Dit terwijl de politieke bestuurders voortdurend achter de feiten aan blijven lopen, zoals recent weer is gebleken bij de aanpak van de Q-koorts.

Voor ons zijn de beschreven ontwikkelingen en de gebeurtenissen rondom de Q-koorts en het feit dat onze gemeente, ondanks de Q koorts ontwikkelingen en ondanks onze bezwaren, twee weken geleden een vergunning voor ca 3000 geiten in ons gebiedje afgaf, de directe aanleiding om u deze brief te sturen. Na publicaties in de media en met name door de recente uitzendingen van Zembla en Nova van 6 en 7 december jl. over die Q-koorts zijn onze zorgen over de negatieve effecten van de mega-intensieve veehouderij op de volksgezondheid op een voorlopig hoogtepunt gekomen.

Met betrekking tot de Q-koortsepidemie concludeert het RIVM in haar advies van 24 juli 2009 dat er niet alleen rekening gehouden dient te worden met het ruimen van besmette bedrijven, maar ook dat bedrijven verplaatst of gesloten moeten worden. Als reactie daarop, met name vanuit het ministerie van LNV, is gewezen op het doen van “nader onderzoek”. Dit ondanks het feit dat zowel de GGD als het RIVM in een eerder stadium al hadden aangegeven dat de gevolgen voorzienbaar waren. Het RIVM gaf aan dat grote aantallen dieren en concentraties van bedrijven binnen een beperkt gebied kunnen leiden tot de ontwikkeling van onder andere de bacterie *Coxiella Burnetii*. In het algemeen gesteld: ***grote concentraties van dieren brengen in hoge mate volksgezondheidsbedreigende risico's met zich mee***. De conclusie van het LNV dat er onvoldoende informatie zou zijn, is derhalve volstrekt discutabel. Het heeft er alle schijn van dat de beschikbare kennis bewust terzijde is gelegd en dat de economische belangen van enkele ondernemers dus prevaleren boven de belangen van de volksgezondheid. Ondertussen gaat de vestiging van grootschalige geitenhouderij gewoon door! De burger blijft aan het kortste eind trekken.

Recentelijk is er ook meer duidelijkheid gekomen over het exorbitante gebruik binnen de intensieve-veehouderij van antibiotica en de gevolgen hiervan. De vereniging Behoud de Parel heeft bv. al in 2007 gewezen op de relatie tussen de bedrijfsgrootte, het gebruik van antibiotica en het voorkomen van MRSA. Ook in dit geval (evenals t.a.v. onze zorgen met betrekking tot o.a. fijnstof, endotoxinen en influenza) werden en worden de zorgen door de overheid, zoals eerder gesteld, als “bangmakerij en volksmennerij” van de hand gewezen. Inmiddels heeft onderzoek onze zorgen ook op dit punt bevestigd. Ter illustratie: de varkensstapel is sinds 2004 met bijna 1 miljoen dieren gegroeid naar 12.026.467 in 2008. De melkgeitenpopulatie steeg van 167.730 in 2004 naar 253.512 in 2008. De veegerelateerde MRSA-bacterie is al sinds 2004 geïdentificeerd. De antibioticatoename (die niet alleen om diermedische redenen gebruikt wordt, maar ook, of juist vooral om meer vlees te produceren), is ondanks convenanten met de agrarische sector niet tot stilstand gebracht!

Het RIVM adviseert in verband met de hiervoor gesignaleerde gezondheidsrisico's om “ruimtelijke instrumentaria” te gebruiken ter sturing. Het gaat daarbij om het creëren van een grotere afstand tussen bedrijven onderling (zeker kippen en varkens) en tussen een bedrijf en de woonbebouwing. Direct sturen op aantallen (dieren) is door het beleid nu niet mogelijk. Indirect kan er gestuurd worden door bijvoorbeeld de grootte van een bouwblok. Als voorbeeld: met de huidige innovatie is het mogelijk om op een bouwblok van 1,5 ha 24.000 vleesvarkens of 300 melkkoeien te houden, maar ook 340.000 tot 500.000 kippen. In Horst aan de Maas is gekozen voor bouwblokken van 6 ha, die – zoals bekend – bedrijven mogelijk maken met 35.000 varkens en 1,2 miljoen kippen! Ondernemers, in ons verwevingsgebied te Leudal, kunnen bouwblokken krijgen van 3 ha en praten al over het streven naar zeker 1.000.000 kippen per bedrijf!

Zoals gesteld stelt het RIVM dat het beter zou zijn om verschillende diersoorten niet te houden binnen één locatie of om veterinaire en volksgezondheidsredenen een ruime onderlinge afstand aan te houden. Met dit advies wordt, zoals blijkt uit bovenstaande voorbeelden, geen rekening gehouden. Men huisvest varkens en kippen op één bedrijf en medewerkers (voor het merendeel Oost-Europeanen) lopen van pluimvee naar varkens en visa-versa. Kijken naar de manier waarop is omgegaan met de grote problemen binnen de sector, zoals onder andere de Q-koorts en de gevolgen daarvan, doet onze bezorgdheid ernstig toenemen.

Immers, ook hier waren de mogelijke gevolgen reeds lang voorzien, maar werd er toch niet adequaat opgetreden, werden duidelijke adviezen door alle overheden (lokaal, provinciaal en landelijk), in de wind geslagen en betalen we daarvoor nu met elkaar een enorme prijs.

Pogingen van organisaties zoals de vereniging Behoud de Parel en de Stichting Gezonde woonomgeving Leudal bij de MER-commissie om de gezondheidseffecten verplicht mee te nemen in een Milieueffectrapportage (MER) hebben tot nu toe geen succes gehad. Ook u als Rijksoverheid laat in uw afwegingen met betrekking tot de intensieve veehouderij de “vermeende” economische belangen van enkelen zwaarder wegen dan het recht op een gezonde en veilige woonomgeving van velen. Wij vinden dit schokkend en met ons vele medeburgers. Wij voelen ons niet alleen niet gehoord, maar ook genegeerd en veronachtzaamd. Wij mogen als burgers van u verwachten dat u onze gezondheid zwaarder laat wegen dan “veronderstelde” economische belangen. Wij mogen ook verwachten dat u niet alleen de belangen behartigt van grote vee-industriëlen, maar ook van de gewone boeren met een klein of middelgroot bedrijf, die van oudsher door families gerund worden en die essentieel zullen blijken te zijn voor het behoud van de leefbaarheid van het platteland.

Derhalve verzoeken wij u – in navolging van collega-bewonersgroepen in Limburg en andere reconstructieprovincies - het volgende:

1. onmiddellijk een besluit te nemen tot herziening van de Reconstructiewet en de reconstructieplannen met als doel de volksgezondheid te waarborgen;
2. in afwachting van deze herziening een algehele ‘stand still’ af te kondigen, dat wil zeggen: het aanhouden van vergunningaanvragen van alle grootschalige intensieve-veehouderij;
3. binnen een Milieu Effecten Rapportage een toetsingskader, gericht op de volksgezondheid, op te nemen, zodat effecten op de volksgezondheid inzichtelijk worden en ook werkelijk gemeten kunnen worden;
4. instrumentaria te ontwikkelen die het mogelijk maken direct te sturen op dieraantallen en op diersoorten, zodat veterinaire en volksgezondheidsaspecten ruimtelijk gestuurd kunnen worden;
5. onafhankelijk onderzoek te doen verrichten naar werkelijke economische voordelen van de intensieve veehouderij. (opbrengsten in relatie tot alle kosten; ruimingskosten, kosten gezondheidszorg, kosten maatschappelijke onrust, kosten procedures, kosten saneringen, klimaatkosten, kosten infrastructuur, subsidies enz.);
6. de burgers van Nederland op korte termijn, op onafhankelijke en openhartige wijze te informeren over de mogelijke risico’s en de kosten van grootschalige intensieve veehouderij in ons dichtbevolkte land.

In afwachting van een spoedige reactie op deze brief,

Met vriendelijke groet,

Namens de Stichting Gezonde Woonomgeving Leudal

Mevr. G.M.J. Cornelissen, Voorzitter

Stichting Gezonde Woonomgeving Leudal
p.a. Heide 35
6093 PA Heythuysen

e-mail gmjcornel@xs4all.nl